

ЕЛДЕР БОЙЫНША HIGHLIGHTS №41

21-27 қаңтар аралығы

АСТАНА, 2026г.

Мазмұны

АҚШ.....	5
Канада.....	13
Еуропалық Одақ	16
ҚХР	24
Жапония.....	28
Ресей.....	35
Орталық Азия Елдері.....	38

АҚШ

1. АҚШ-тың энергетика секторы елдің басым бөлігін оңтүстіктегі Жартасты таулардан бастап Жаңа Англияға дейін қамтыған қысқы дауылдың салдарынан елеулі қысымға ұшырады. Қатты аяз бен мұздану нәтижесінде **мұнай мен газ өндіру көлемі төмендеп**, бірқатар өңірлерде **электр энергиясының бағасы күрт өсті**. Сарапшылардың бағалауынша, орын алған іркілістер тәулігіне **300 мың баррельге дейін мұнай өндірудің жоғалуына** алып келуі мүмкін, ал табиғи газ өндіру көлемі екі апта ішінде шамамен **86 млрд текше футқа** қысқаруы ықтимал.

Ең жоғары тәуекелдер АҚШ-тағы мұнай өндірудің шамамен жартысын қамтамасыз ететін **Пермь** бассейнімен байланысты: үсік салдарынан бұл өңірде өндіріс тәулігіне **200 мың баррельге дейін** азаюы мүмкін. **Солтүстік Дакота** штатында **мұнай өндіру көлемі** қазірдің өзінде тәулігіне **80 мың баррельге** (штаттың жалпы өндірісінің 5–10%-ы) қысқарды,

сондай-ақ ілеспе газ өндіру де төмендеді. Осы ретте энергетикалық желілер операторлары ауқымды электр ажыратуларын болдырмау мақсатында резервтік қуаттарды әзірлеуде, ал желілердің шамадан тыс жүктелуіне байланысты жекелеген аймақтарда электр энергиясының көтерме бағасы МВт·сағ үшін **200 АҚШ долларынан асып түсті**.

Отын нарықтарында **бензинге деген сұраныстың төмендеуі** күтілуде суық ауа райында тұрғындардың қозғалысы сирейді, **ал дизель отынының бағасы өсуде**, себебі ол жылыту және резервтік электр генерациясы үшін кеңінен қолданылуда. Ультра төмен күкіртті дизельге арналған фьючерстер шамамен **3%-ға өсіп**, бір галлон үшін **2,44 АҚШ долларына** жетті. Қосымша тәуекелдерге инфрақұрылымның мұздануы, соның ішінде **Colonial Pipeline** тораптары да жатады, бұл алдағы күндері отын

логистикасын күрделендіруі мүмкін¹.

2. Америка Құрама Штаттарының президенті **Дональд Трамп JPMorgan Chase** банкіне және оның басшысы **Джейми Даймонға** қарсы **5 млрд АҚШ доллары** мөлшерінде талап арыз түсірді. Ол банкті так называемый дебанкинге, яғни саяси уәждер бойынша оның жеке және корпоративтік шоттарын жабуға айыптады. Талап арыз Флорида штатында берілген. Трамптың мәлімдеуінше, банк өз ішкі қағидаларын бұзып, оны қаржы жүйесінен әдейі шеттеткен, тіпті өзге банктер үшін «қара тізім» жасады деп те көрсетіледі.

JPMorgan Chase айыптауларды жоққа шығарып, шоттарды жабу шешімдері тек реттеушілік және құқықтық тәуекелдерге байланысты қабылданынын, ал клиенттердің саяси

көзқарастары мен ұстанымдарына қатысы жоқ екенін мәлімдеді. Банк бұл талап арызды негізсіз деп санап, сотта өз ұстанымын қорғауға ниетті. Джейми Даймон бұған дейін ашық түрде Трамп әкімшілігінің банктерді қатаң реттеуге бағытталған бастамаларын сынға алған болатын, оның ішінде несие карталары бойынша пайыздық мөлшерлемелерді шектеу жөніндегі ұсыныстар да бар.

Бұл іс Америка Құрама Штаттарында **банктерге қатысты саяси қысымның күшеюі** аясында өрбіп отыр. Трамп әкімшілігі мен республикашылдар қаржы институттарын консервативті көзқарастағы тұлғалар мен жекелеген салаларды, соның ішінде мұнай-газ секторы, қару-жарақ өндірісі және криптоиндустрияны, кемсітуге айыптауда. Реттеуші органдар 2020–2023 жылдар аралығында ірі банктердің бірқатар секторларға қызмет көрсетуді шектегенін растады, көбіне экологиялық, әлеуметтік және корпоративтік басқару қағидаттарына сүйенген. Алайда заңды тікелей бұзу фактілері анықталмаған. Дональд Трамптың талап арызы банктік комплаенс шектеріне және қаржы жүйесінің саяси бейтараптығына қатысты жалпы

¹ <https://www.reuters.com/business/energy/us-energy-sector-braces-winter-storm-crude-natural-gas-output-fall-2026-01-23/>

ұлттық талқылау үшін **прецеденттік мәнге ие** болуы мүмкін².

3. Америка Құрама Штаттары президентінің әкімшілігі **Кубаға мұнай импортына толық тосқауыл қою** мүмкіндігін елдегі биліктің ауысуын ынталандыруға бағытталған қысым тетіктерінің бірі ретінде қарастыруда. Бұл туралы **Politico** басылымы хабардар дереккөздерге сілтеме жасап мәлімдеді. Қорытынды шешім әзірге қабылданбағанымен, бастаманы әкімшіліктің жекелеген өкілдері, оның ішінде мемлекеттік хатшы **Марко Рубио**, қолдап отыр.

Ақ үй бұл мәселеге қатысты ресми түсініктеме берген жоқ. Іске асқан жағдайда, мұндай қадам **аймақтағы америкалық саясаттың кезекті ушығуын** білдіріп, Вашингтонның Батыс жартышардағы бақылауды

күшейтуге ұмтылысын айқындайды. Бұған дейін Дональд Трамп қаңтар айында Венесуэла президенті Николас Мадуроға қарсы жүргізілген операциядан кейін **Венесуэла аумағынан Кубаға** бағытталатын мұнай мен қаржылық қолдау ағындарын тоқтату ниетін білдірген болатын. Сарапшылардың бағалауынша, мұндай шаралар **аралдың энергетикасы мен экономикасы үшін ауыр салдарға әкелуі мүмкін**³.

4. Дональд Трамп әкімшілігі Джо Байден президенттігі кезеңінде мақұлданған **84 млрд АҚШ доллары** көлеміне жуық таза энергетика жобаларын қайта қарау және қысқарту туралы жариялады. Бұл шешім Америка Құрама Штаттарының энергетикалық саясатын қазба отындары мен атом энергетикасын қолдауға

² <https://www.reuters.com/business/finance/trump-sues-jpmorgan-chase-ceo-dimon-over-alleged-political-debanking-fox-2026-01-22/>

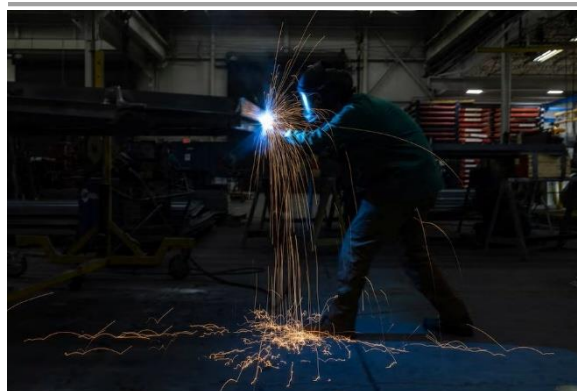
³ <https://www.reuters.com/business/energy/trump-administration-weighs-naval-blockade-halt-cuban-oil-imports-politico-2026-01-23/>

қайта бағдарлауды, сонымен қатар жел және күн энергетикасы жобаларын қаржыландыруды қысқартуды көздейді.

Америка Құрама Штаттарының Энергетика министрлігі жанындағы Энергетикалық үстемдікті қаржыландыру басқармасы арқылы **30 млрд АҚШ долларына** жуық несиелер міндеттемелері жойылды немесе тоқтатылу сатысында тұр. Олардың қатарына құны **4,9 млрд АҚШ долларын** құрайтын **Grain Belt Express** инфрақұрылымдық жобасы да кіреді. Бұдан бөлек, жаңартылатын энергия көздеріне берілген **9,5 млрд АҚШ доллары** көлеміндегі несиелер толықтай жойылды, ал тағы **53,6 млрд АҚШ доллары** қайта қарау процесінде тұр. Осы қаражаттың бір бөлігі газ және атом энергетикасы қуаттарын дамытуға қайта бағытталуда.

Министрліктің мәліметінше, **2025 жылғы салық туралы заңнан** кейін ведомствоның жалпы кредиттік әлеуеті **290 млрд АҚШ долларына** жетеді. Энергетика министрі Крис Райттың айтуынша, алдағы қаржыландырудың негізгі басымдықтары ретінде атом энергетикасы, көмір, мұнай және газ, сондай-ақ стратегиялық маңызы бар минералдар, электр желілері мен энергетикалық ин-

фрақұрылым жобалары айқындалған⁴.

5. S&P Global жүргізген сауалнама деректеріне сәйкес, Америка Құрама Штаттарында қаңтар айында іскерлік белсенділік **қалыпты түрде орнықты** болып қалды. Құрама PMI индексі желтоқсандағы **52,7** деңгейінен **52,8** көрсеткішіне өзгеріп, шекті **50** деңгейінен жоғары сақталды, бұл жеке сектордағы кеңеюдің жалғасып отырғанын білдіреді. Өнеркәсіппен қызмет көрсету салаларындағы динамика айтарлықтай өзгерген жоқ: жаңа тапсырыстардың өсуі еңбек нарығындағы әлсіз жағдаймен және шығындарға қатысты бизнестің сақталып отырған алаңдаушылығымен теңестірілді.

Жаңа тапсырыстар индексі **50,8-ден 52,2-ге** дейін өсті, алайда экспорт көрсеткіші **9 айлық минимумға** дейін төмен-

деді, бұл тауарлар мен қызметтер секторларындағы құлдырас-ты көрсетеді. Іскерлік сенім деңгейі біршама әлсіреп, өткен жылдың орташа көрсеткішінен төмен түсті. Сауалнама жұмыспен қамтудың тоқырауын да көрсетті: жеке сектордағы жұмыспен қамту индексі **50,5** деңгейін құрады. Бұл шығындардың өсуімен, сатылымдардың ба-яулауымен және еңбек ресурстары ұсынысының шектеулі болуымен, соның ішінде көші-қон саясатының қатаңдауымен байланысты.

Баға қысымы жоғары деңгейде сақталуда. Өткізу бағаларының индексі **57,2**, ал ресурстар бағасының индексі **59,7** деңгейінде тіркелді, бұл соңғы **3 жылдағы** ең жоғары мәндерге жақын. Компаниялар шығындардың өсуін тікелей Дональд Трамп әкімшілігі енгізген импорттық тарифтермен байланыстырады, бұл инфляцияның ұзаққа созылу тәуекелін күшейтеді. Осы жағдайда Америка Құрама Штаттарының Федералдық резерв жүйесі инфляция мен еңбек нарығын бақылауды жалғастыра отырып, пайыздық мөлшерлемелерді өзгеріссіз қалдырады деп күтілуде, тұты-

нушылық көңіл күйдің біршама жақсарғанына қарамастан⁵.

6. Америка Құрама Штаттарының энергетика министрі Крис Райттың мәлімдеуінше, жаһандық деңгейде мұнай өндіру көлемін қазіргі деңгейден **2 еседен астам** арттыру қажет. Ол Еуропалық одақ пен Калифорния штатын «жасыл» энергетикаға тиімсіз шығындар жұмсады деп сынға алды. Давоста өткен Дүниежүзілік экономикалық форум барысында сөйлеген сөзінде Райт әлемдік экономиканың алдағы **ондаған жылдар** бойы мұнайға тәуелді болып қала беретінін атап өтті. Бұл ұстанымды Occidental компаниясының бас атқарушы директоры Вики Холллуб та қолдады.

Райттың айтуынша, Америка Құрама Штаттарында газ өндірудің артуы және сұйытылған табиғи газ экспортына салынған инвестициялар Еуропаға **2022 жылдан** кейін Ресей газын алмастыруға мүмкіндік берді. Алайда ол Еуропалық одақтың экологиялық реттеулері, соның ішінде метан шығарындыларын

⁵ <https://www.reuters.com/world/us/us-business-activity-stable-january-price-pressures-persist-2026-01-23/>

есепке алу талаптары, америкалық жеткізушілер үшін құқықтық тәуекелдер тудыратынын ескертті. Еуропалық одақ бизнестің қысымымен орнықты есептілік талаптарын жақында жұмсартқанымен, инвесторлар бұл нақты энергетикалық өтпелі кезеңнің ашықтығын төмендетеді деп санайды.

Сонымен қатар Райт Калифорния штатының энергетикалық саясатын сынға алып, оны отын бағасының өсуімен және өңдеу қуаттарының қысқаруымен байланыстырды. **2024 жылы** штаттағы мұнай өндіру көлемі тәулігіне **300 000 баррельге** дейін төмендеді, ал тарихи шарықтау шегі **1985 жылы 1 100 000 баррель** болған. Бұл өңірдің бағаға осалдылығын арттыра түсуде. Халықаралық энергетика агенттігінің деректеріне сәйкес, өткен айда әлемдік мұнай жеткізілімі тәулігіне **107,4 млн баррельді** құрады, алайда Райттың пікірінше, бұл ұзақ мерзімді тұрақты энергиямен қамту үшін жеткіліксіз⁶.

7. Америка Құрама Штаттарының президенті **Дональд Трамп Гренландияға**

қатысты **ұстанымын күтпеген жерден жұмсартып**, бұған дейін Данияға қысым көрсету тетігі ретінде қарастырылған тарифтер енгізу және күш қолдану қатерлерінен бас тартты. Давоста **НАТО** бас хатшысы Марк Рюттемен кездесуден кейін сөйлеген сөзінде Трамп Арктика қауіпсіздігіне, зымыранға қарсы қорғанысқа, стратегиялық маңызы бар минералдарға қол жеткізуге, сондай-ақ өңірде Ресей мен Қытайды тежеуге бағытталған ұзақ мерзімді келісімнің қалыптасып келе жатқанын мәлімдеді.

Трамп көпшілік алдында «барлығына тиімді келісім» туралы айтқанымен, Марк Рютте келіссөздер барысында Гренландияның егемендігі мәселесі көтерілмегенін нақтылады. **Дания** тарапы кез келген уағдаластықтар тек корольдіктің аумақтық тұтастығын және гренландиялық халықтың өзін-өзі анықтау құқығын толық құрметтеу жағдайында ғана мүмкін екенін атап өтті. Еуропалық дипломаттар риториканың жұмсаруы ашық трансатлантикалық дағдарыс қаупін төмендеткенімен, негізгі қайшылықтарды толық жоймайтынын алға тартады.

⁶ <https://www.reuters.com/sustainability/climate-energy/us-energy-secretary-calls-doubling-global-oil-output-davos-2026-01-22/>

Тарифтік қатерлерден және күш қолдану сценарийінен бас тарту қаржы нарықтары тарапынан оң қабылданды: **S&P 500** индексі соңғы **2 айдағы** ең ірі бір күндік өсімді көрсетті. Сонымен бірге Давостағы президенттің мәлімдемелері одақтастарға қысым жасаудың қатаң стилін тағы да айқындады. Бұл энергетика мен сауда саясатынан бастап қауіпсіздік мәселелеріне дейінгі бағыттарды қамтып, Америка Құрама Штаттарының Еуропа мен Арктика өңіріне қатысты алдағы бағытына байланысты белгісіздікті сақтап отыр⁷.

8. Америка Құрама Штаттарының Өкілдер палатасы **2026 қаржы жылына** арналған Ішкі қауіпсіздік министрлігін қаржыландыруды **64,4 млрд АҚШ доллары** көлемінде мақұлдады. Бұл шешім демократтардың қатаң қарсылығына қарамастан қабылданды. Негізгі келіспеушіліктер Дональд Трамп әкімшілігінің көші-қон саясатына, әсіресе федералдық ICE агенттерін қалалар мен штаттарда белсенді қолдануына байланысты туындады. Заң жобасы ең төменгі басымдықпен, **220–207** дауыспен қабылданып, енді **30**

қаңтарға дейін қаралуы тиіс Сенатқа жолданды, бұл үкіметтің кезекті тоқтап қалуын болдырмау үшін қажет.

Сонымен қатар Өкілдер палатасы басқа да ірі екі партиялық қаржыландыру пакетін айқын басымдықпен қолдады, дауыс беру нәтижесі **341–88** болды. Бұл пакет қорғаныс, денсаулық сақтау, көлік, білім беру және тұрғын үй бағдарламаларын қамтиды. Мұндай қадам шатдаун тәуекелін едәуір төмендетіп, **4 айға** кешігіп басталған бюджет үдерісін аяқтауға Конгрестің ниетті екенін көрсетеді. Сарапшылар бұл заң жобалары Ақ үйдің өткен жылы бекітілген қаражатты біржақты түрде тоқтату шешімдерінен кейін шығыстарға Конгрестің бақылауын ішінара қалпына келтіретінін атап өтеді.

Демократтар DHS пакетін ICE қызметінің есептілігін күшейтетін қосымша тетіктердің жоқтығы үшін сынға алып, күш қолданудың шамадан тыс жағдайларына назар аударады. Республикашылдар, керісінше, көші-қон заңнамасын орындау үшін толық қаржыландырудың қажеттілігін алға тартады. Сонымен қатар жаңа бюджет қабылданбаса да, агенттік елеулі ресурстарға ие: бұған дейін қабылданған Трамптың салық

⁷<https://www.reuters.com/business/davos/determined-seize-greenland-trump-faces-tough-reception-davos-2026-01-21/>

туралы заңы ICE үшін қосымша **75 млрд АҚШ доллары** көлемінде қаржыландыруды қамтамасыз еткен. Жалпы алғанда, дауыс беру институционалдық ымыраны көрсетеді, яғни Конгресс терең саяси келіспеушіліктерге қарамастан басқарушылық дағдарыстың алдын алуға дайын екенін аңғартады⁸.

⁸<https://www.reuters.com/legal/government/democrats-opposition-immigration-crackdown-puts-spending-bill-question-2026-01-22/>

Канада

1. Food banks Canada (қайырымдылық ұйымы) мәліметтері бойынша, 2025 жылдың наурызында **азық-түлік көмегіне жүгіну айына рекордтық 2,2 миллионға** жетті, бұл алты жылдық орташа айлық деңгейден **екі есе көп**. Азық-түлік банктерін пайдаланушылардың шамамен **33% ай сайын 712 мыңға жуық өтініштің балалары құрайды**.

Халықтың 25%-дан астамы азық-түлік қауіпсіздігіне тап болады, бұл ретте өтініштер санының өсуі жұмыс істейтін азаматтар, қарттар мен жалғызбасты үй шаруашылықтары арасында байқалады. Ұйым динамиканы жүйелі әлеуметтік-экономикалық дағдарыс ретінде бағалайды және қысқа мерзімді қолдау шараларын, соның ішінде уақытша азық-түлік жәрдемақысын, сондай-ақ жұмыссыздықты сақтандыру жүйесінің ұзақ мерзімді

реформаларын ұсынады (ЕІ)⁹.

2. Канаданың ауыл шаруашылығы және агроазық-түлік министрлігі **жеті зерттеу бөлімшесінің**, соның ішінде Гуэлф, Квебек-Сити және Лакомбе орталықтарының, сондай-ақ **төрт тәжірибелік ферманың жабылатынын жариялады**. Қазіргі уақытта ведомствода шамамен **665 жұмыс орны** қысқартылды, тағы **1 050 қызметкер** жұмыстан босату туралы хабарлама алды.

Нысандарды жабу 12 айға дейін созылуы мүмкін және федералды шығындарды азайту бағдарламасы аясында жүзеге асырылады. Жалпы, үкімет

⁹ <https://torontovka.com/news/canada/2026-01-25/food-banks-canada-chislo-obrascheniy-za-produktovoy-pomoschyu-v-strane-dostiglo-rekordnyh-22-ml-152259>

2023-2024 қаржы жылында федералды мемлекеттік қызмет санын **368 мың қызметкердің** ең жоғары деңгейінен шамамен **40 мың адамға азайтуды жоспарлап отыр**¹⁰.

3. Statistics Canada мәліметтері бойынша, **бөлшек сауда қараша айында 1,3% - ға өсіп, 70,4 миллиард долларға АҚШ жетті.**, өсім **тоғыз кіші сектордың сегізінде тіркелген.** Азық-түлік пен алкогольдік сусындардың сатылымы **3% - ға өсті**, ал сыра, шарап және алкогольді сату қазан айында Британдық Колумбиядағы еңбек қақтығысынан туындаған **11,8% - ға төмендегеннен кейін 14,3% - ға өсті.**

Құбылмалы компоненттерден тазартылған базалық бөлшек сауда индексі **1,6% - ға**, ал физикалық сату **1,1% - ға өсті.** Желтоқсан айында Statistics Canada көрсеткіштің **0,5% - ға** төмендеуін алдын ала болжайды¹¹.

¹⁰ <https://torontovka.com/news/canada/2026-01-25/ministerstvo-selskogo-hozyaystva-kanady-zakryvaet-issledovatel'skie-centry-i-sokraschaet-rabochi-152237>

¹¹ <https://torontovka.com/news/canada/2026-01-23/statistics-canada-v-noyabre-roznichnyy-tovarooborot-v-kanade-uvelichilsya-na-13-i-sostavil-704m-152181>

normandin beaudry

noir sur blanc

4. Normandin Beaudry консалтингтік компаниясының 130-ға жуық ұйымның зерттеуіне сәйкес, **Онтариодағы жалақының орташа өсуі 2026 жылы шамамен 2% құрайды.** Компаниялардың тек **19,2%-ы ғана** өсуді жоспарламайды, ал қалғандары секторға байланысты еңбекақыны **1,9-2,2% - ға арттыруды көздейді.** Мемлекеттік қызметшілердің жалақысы орта есеппен **2,1% - ға**, бюджеттік ұйымдар қызметкерлерінің жалақысы **1,9% - ға**, жария компаниялар қызметкерлерінің жалақысы **2,2% - ға** өседі. Жылдық табысы 70 мың АҚШ долларын құрайтын қызметкер үшін АҚШ бұл шамамен **71 330 АҚШ долларға дейін өсуді білдіреді.**, бұл өмір сүру құнының өсу қарқынынан айтарлықтай төмен¹².

5. Өткен жылы Канададағы **азық-түлік бағасы 6,2% - ға өсті**, бұл **G7 елдері арасындағы ең жоғары көрсеткіш**

¹² <https://torontovka.com/news/canada/2026-01-22/naskolko-v-2026-godu-povyssyat-zarplaty-v-ontario-152030>

және АҚШ-тағы ұқсас көрсеткіштен екі есе дерлік, деп хабарлайды Statistics Canada. Супермаркеттердегі бағалар **5% - ға**, мейрамханаларда **8,5% - ға өсті**.

Ең маңызды өсім кофе (жылдық көрсеткіште шамамен 30%) және сиыр еті (шамамен 17%) тіркелді. Сарапшылар динамиканы GST салықтық жеңілдіктерін, сауда шектеулерін, геосаяси қақтығыстарды және логистикалық құрылымдық мәселелерді, соның ішінде порттар мен теміржол инфрақұрылымының төмен өткізу қабілеттілігін жоюдың жиынтық әсерімен байланыстырады¹³.

Анықтама: тауарлар мен қызметтерге салынатын салық (GST) - Канадада сатылған немесе өндірілген тауарлар мен қызметтердің көпшілігі үшін төленетін салық. Нью-Брансуик, Ньюфаундленд және Лабрадор, Жаңа Шотландия және Ханзада Эдуард аралында GST салығы провинциялық сату салығымен біріктіріліп, бірыңғай сату салығы (HST) деп аталады.

¹³ <https://torontovka.com/news/canada/2026-01-21/eksperty-kanada-lidiruet-po-rostu-cen-na-produkty-sredi-stran-q7-151964>

Еуропалық Одақ

1. Еуропалық орталық банк (ЕОБ) ағымдағы инфляциялық динамиканы мақсатты деңгейге жақын және күту позициясын сақтау үшін жалпы ыңғайлы деп санайды, сондықтан пайыздық мөлшерлемелерді өзгертуге асығудың қажеті жоқ деп санайды. Желтоқсан айындағы отырыстың хаттамасына сәйкес, **ЕОБ өзінің монетарлық саясатын "жақсы" жағдайда деп бағалайды**, бұл курстың толық статикалық екендігін білдірмейді.

Мөлшерлеме 2% деңгейінде сақталуын және экономиканың өсуі бойынша болжамдардың жақсаруын - нарықтар саясатты жаңа жұмсартудың шегі жоғары болып қалатындығының белгісі ретінде қабылдады. **Банк басшылығы келесі қадамның бағыты туралы – мөлшерлемелерді төмендету немесе қатаңдату туралы – кез келген кеңестерден әдейі аулақ болды, бұл белгісіздіктің жоғары деңгейін**

баса көрсетті. Тәуекелдер арасында ЖИ дамуы, АҚШ-тың сауда шаралары және Қытайдың баға қысымы туралы айтылады.

Қаржы нарықтары 2026 жыл бойына мөлшерлемелердің сақталуын қамтамасыз етеді және хаттамаға сәйкес, ЕОБ мұндай күтулерді тұтастай алғанда өзінің орта мерзімді мандатымен келісілген деп санайды. Инфляция шамамен 2% шамасында тұр, және реттеушінің айтуынша, энергия бағаларына байланысты мақсатқа уақытша қол жеткізе алмау жалақының тұрақты өсуімен өтелуі мүмкін¹⁴.

¹⁴ <https://www.reuters.com/business/ecb-is-not-any-hurry-change-policy-accounts-show-2026-01-22/>

2. **Еуроаймақтағы тұтынушылардың сенімі 2026 жылдың қаңтарында қалыпты жақсаруды көрсетті.** Бірақ тұрақты қалпына келтіру перспективалары белгісіз болып қала береді. **Еуропалық комиссияның тұтынушылық көңіл-күй индексі желтоқсан айында -12,4 -13,2-ге дейін көтеріліп,** талдаушылардың күткенінен асып түсті, бірақ әлі де ұзақ мерзімді орташа деңгейден төмен болып саналады.

Сенімнің артуы қысқа мерзімді болуы мүмкін, өйткені сауалнамалардың едәуір бөлігі АҚШ пен ЕО арасындағы тарифтерді енгізу қаупімен және Гренландия төңірегіндегі пікірталаспен байланысты геосаяси шиеленістің күрт шиеленісуіне дейін жүргізілді. Мұндай оқиғалар, тіпті кейіннен шешілсе де, белгісіздікті арттырады және үй шаруашылығының күтулеріне кері әсер етеді. ЕОБ бірнеше

рет сауда қатерлері тұтынушылардың шығындарға дайындығына нұқсан келтіретінін атап өтті - бұл еуроаймақ экономикасын қалпына келтірудің негізгі факторы.

Инфляция бәсеңдеп, реттеушінің бағалауы бойынша **ақша-несие саясаты "жақсы жерде"** болғанымен, **әлеуметтік-экономикалық қысым жоғары болып қала береді.** Зерттеулер көрсеткендей, еуропалықтардың көпшілігі тарифтерді инфляциялық және отбасылық қаржыға зиянды деп санайды, ал табысы төмен үй шаруашылықтарының 61%-ы 2025 жылы негізгі шығындарды жабуда қиындықтарға тап болды. Бұл бағаның тұрақтануы жағдайында да тұтынушылық сұраныстың ұзаққа созылған әлсіздік қаупін көрсетеді¹⁵.

¹⁵ https://www.wsj.com/economy/central-banking/eurozone-consumer-confidence-picks-up-b1c06486?mod=economy feat3 central-banking_pos3

3. **АҚШ президенті Дональд Трамп** НАТО Бас хатшысы Марк Рюттемен келіссөздер барысында Гренландия бойынша "болашақ мәміленің негіздемелік келісіміне" қол жеткізгеннен кейін **Еуропа елдеріне қарсы жаңа тарифтер енгізу қаупінен бас тартатынын мәлімдеді.** Трамптың айтуынша, 1 ақпанға жоспарланған тарифтер "күн тәртібінен алынып тасталды" және одан әрі келіссөздер АҚШ пен Гренландияның **аралдың минералды ресурстарына құқықтарына қатысуы мүмкін.** Оның айтуынша, мәміле "мәңгілікке" созылып, табиғи ресурстар мәселелерін қамтуы мүмкін.

Трамптың шешімі оның бұрынғы ұстанымын едәуір жеңілдетті: **ол Гренландияны алу үшін күш қолданбайтынын мәлімдеді, ал Еуропа АҚШ бастамасын қолдауға немесе бас тартуға мүмкіндік алды,** бұл Президенттің айтуы бойынша "есте қалады". НАТО талқылаулар Арктиканың қауіпсіздігін қамтамасыз етуге және Ресей мен Қытайдың аралдағы экономикалық немесе әскери қатысуын болдырмауға бағытталатынын растады.

Тарифтік қауіптің жойылуы нарықтарды тыныштандырды: S&P500 1,2%-ға өсті, АҚШ-тың 10 жылдық мемлекеттік облигацияларының кірістілігі 4,25%-ға дейін төмендеді. **Дания, Гренландия және Италияны қоса алғанда, еуропалық көшбасшылар одақтастар арасындағы диалогты жалғастыру қажеттілігін атап өтіп, шешімді құптады.** Бұл жағдайда Еуропалық шенеуніктердің трансатлантикалық қатынастардағы бұзылған сенімге және Трамптың Гренландияны сатып алу туралы көптен бергі мәлімдемелеріне қатысты алаңдаушылығы мен наразылығы сақталады ¹⁶.

4. **АҚШ президенті Дональд Трамп** ЕО-ның Гренландияны "сатып алу" жоспарына қарсылық білдіруіне жауап ретінде жаңа баждар қаупінен бас тартқаннан кейін

¹⁶ <https://www.ft.com/content/6e7b2125-6490-4565-931f-a6f0d52a1543>

тағы алты айға Еуропалық одақ 109 млрд АҚШ долларына (93 млрд еуро) американдық тауарларға жауап тарифтерін енгізуді тоқтатады. Бұл ретте, егер қажет болса, шаралар кез келген уақытта қайта іске қосылуы мүмкін.

Тарифтерді кейінге қалдыру Еуропалық Парламенттегі ЕО-АҚШ сауда келісімін ратификациялауға жол ашады, ол бұрын Трамптың қауіп-қатеріне қарсы мәмілені бұғаттаған. Жоспарланған баждар Boeing, американдық автомобильдер мен бурбонға әсер етуі керек еді, бірақ дипломатиялық қоныстануды күтіп, оларды жүзеге асыру тоқтатылды.

ЕО мақсатқа саяси және дипломатиялық жолмен қол жеткізілгенін атап көрсетеді, бұл "шараға қарсы шараның" өршуіне жол бермей, дауларды шешудің қолайлы әдісі болып қала береді¹⁷.

5. Гренландия тарифтерінің қаупі жойылғаннан кейін ЕО мен АҚШ арасындағы жаңа шиеленіс технология саласына ауысады. Apple компаниясы Digital Markets Act (Цифрлық нарықтар туралы заңы, DMA) ірі технологиялық компанияларды реттейтін және Вашингтон американдық фирмаларға қатысты кемсітушілік ретінде сынға алған заңның сақталуына байланысты Брюссельдің назарында болды.

2025 жылы Apple App Store ережелеріне сәйкес келмегені үшін 500 млн еуро айыппұл алды, ал қазір компания кемсітушілік пен реттеушінің "адал емес" саясатын жариялайды. Apple Вице-президенті Кайл Андеер ЕО-ны "адал емес" және негізсіз жоғары айыппұлдар үшін айыптады, ол Apple-дің әрекеттерімен байланысты емес деп санайтын үшінші тараптың setapp (MacPaw) маркетплейсінің

¹⁷ <https://www.bloomberg.com/news/articles/2026-01-23/eu-to-suspend-planned-counter-tariffs-on-93-billion-of-us-goods?srnd=phx-economics-v2>

жақында жабылуына сілтеме жасады.

ЕО, өз кезегінде, компания 2025 жылдың маусымында уәде етілген өзгерістерді енгізбегенін, бұл Setapp-тың жабылуына әкелетін мәселелерді шешуі керек екенін атап өтті. Реттеуші Apple және бүкіл әлем бойынша әзірлеушілермен үнемі диалог жүргізіп отырады, бірақ жағдай қазірдің өзінде саланың сеніміне нұқсан келтіруде: қолданба жәрмеңкесіне арналған коалиция өкілдері егер DMA сенімді түрде қамтамасыз етілмесе, бәсекеге қабілетті платформаларға инвестиция азаюы мүмкін деп ескертеді.

Apple-дің ЕО-мен қақтығыстарының тарихы бұрыннан белгілі: компания Ирландия бойынша 13 млрд еуро салық талабына қарсы шығып, оны "саяси" деп атады. **Жаңа шиеленіс ЕО экономикасының цифрлық трансформациясы мен big Tech бақылауы АҚШ-пен үйкелістің негізгі көзі болып қала беретінін көрсетеді¹⁸.**

6. S&P Global Purchase Managers' Index мәліметтері бойынша, **еуроаймақтағы іскерлік белсенділік қаңтар айында орташа өсу қарқынын сақтап қалды**: жетекші қызмет көрсету секторындағы әлсіз өсу өндірістегі бәсеңдеудің қысқаруын өтеді. Бұл өсімді қысқарудан бөлетін 50 белгіден жоғары, 51,5 деңгейінде қалды. Германияда жеке сектор үш айдағы ең жылдам өсуді көрсетті, ал Францияда белсенділік күтпеген жерден төмендеді. Позитивті көзқарасқа қарамастан, жаңа тапсырыстар баяу өсті, экспорт төмендеді және кәсіпорындар қыркүйек айынан бері алғаш рет жұмыс орындарын қысқартты.

Бағалар қайтадан радарға шықты: **шикізат шығындары ақпан айынан бастап ең жылдам өсті, ал өнім бағасы екі жыл ішінде ең жоғары қарқынмен өсті**, бұл ЕОБ мөлшерлемелердің бұрынғы деңгейде сақталуын күтуді күшейтеді. Болашақ

18

<https://www.bloomberg.com/news/newsletters/2026-01-23/transatlantic-tensions-shift-to-tech-as-apple-blasts-eu-regulators?srnd=phx-economics-v2>

белсенділікке қатысты оптимизм 2024 жылдың мамырынан бастап ең жоғары деңгейге жетті. Көңіл-күйдің жақсаруы сонымен қатар АҚШ президенті Дональд Трамптың Гренландияға байланысты Еуропаның сегіз еліне қарсы жаңа тарифтер қаупінен бас тартып, қысқа мерзімді геосаяси тәуекелдерді төмендетуімен байланысты¹⁹.

7. **Société Générale** акциялары 2027 жылдың соңына қарай кең ауқымды қайта құру аясында Францияда жоспарланған 1800 жұмыс орнын қысқарту туралы есептерден кейін 2%-дан астам өсті. Қысқартулар персоналдың табиғи кемуі есебінен, ерікті күтім бағдарламаларынсыз немесе мерзімінен бұрын зейнеткерлікке шығу есебінен жүргізілетін болады, бұл басшылықтың

пікірінше, қосымша өтемақы шараларынсыз шығындарды азайтуға мүмкіндік береді.

Банк басшылығы реформаны негізгі стратегиялық мақсаттарды орындағаннан кейін дамудың "жаңа кезеңіне" көшумен түсіндіреді. Қайта құру басқару құрылымын жеңілдетуге, иерархиялық деңгейлерді азайтуға, қызметкерлердің ішкі ұтқырлығы мен қайта даярлығын арттыруға және алаяқтықтың алдын алу мен деректермен жұмыс істеуді қоса алғанда, жеке функцияларды орталықтандыруға бағытталған. Нәтижесінде Франциядағы қызметкерлер саны қазіргі 40 мың адамның 1800-ге азаяды.

Алайда кәсіподақтар бұл бастаманы қатты сынға алып, оның жұмыс кепілдіктері әлсірегеннен кейін және жұмыстың икемді түрлерін, соның ішінде қашықтан жұмыс істеуді тоқтатқаннан кейін көп ұзамай іске қосылғанын көрсетеді. Олар табиғи айналым мөлшерлемесі қызметкерлерге жүктемені арттыруы және қызмет көрсету сапасына, әсіресе аймақтық желілерге теріс әсер етуі мүмкін екенін ескертеді²⁰.

¹⁹ <https://www.reuters.com/business/euro-zone-business-activity-expands-more-slowly-than-expected-january-2026-01-23/>

²⁰

<https://www.euronews.com/business/2026/01/22/soci>

8. Германия экономикасы 2025 жылдың соңына қарай жандану белгілеріне қарамастан, 2026 жылдың басында "баяу жолақта" қалуы мүмкін. Бундесбанк экспорттың әлсіздігі мен бизнестің сақтықпен күтуі аясында бірінші тоқсанда тек қалыпты өсуді күтеді. Реттеушінің бағалауы бойынша, компаниялардың көңіл-күйінің жақында нашарлауы қысқа мерзімді перспективада экономикалық белсенділіктің шектеулі динамикасын көрсетеді.

Бұл ретте орталық банк өнеркәсіптік құлдырау түбіне жеткен болуы мүмкін, ал ішкі сұраныс айтарлықтай жақсарғанын көрсетеді. **Жалақының өсуі тұтынушылық шығындарды ынталандыруда, ал қаржылық жеңілдету және ауқымды**

мемлекеттік бағдарламалар, әсіресе қорғаныс саласында, жылдың екінші жартысында экономикаға айтарлықтай қолдау көрсетуі керек. Қалпына келтіру ұзаққа созылуы мүмкін және үкімет, дереккөздерге сәйкес, 2026 жылға арналған ЖІӨ өсуінің ресми болжамын бұрын күтілген 1,3% - дан 1,0% - ға дейін төмендетуге дайындалуда.

Инфляциялық көрініс салыстырмалы түрде қолайлы болып қала береді. Бундесбанк Германиядағы бағаның өсуі алдағы айларда ЕОБ-тің 2% деңгейінде болады деп күтеді. Еуроаймақта инфляция 2027 жылы тұрақты ішкі баға қысымы аясында мақсатты мәндерге оралмас бұрын энергия бағасының төмендеуіне байланысты уақытша осы деңгейден төмен түсуі мүмкін²¹.

[ete-generale-shares-rise-after-announcement-of-1800-job-cuts](https://www.reuters.com/world/europe/german-economy-staying-slow-lane-early-2026-bundesbank-predicts-2026-01-22/)

²¹ <https://www.reuters.com/world/europe/german-economy-staying-slow-lane-early-2026-bundesbank-predicts-2026-01-22/>

9. **Германия Оңтүстік Африкамен жасалған 10 млрд АҚШ долларлық климаттық қаржыландыру туралы келісімнің табысты болуын жоғары бағалады**, бұл елдің энергетика министрінің келісімнің артықшылықтарына күмән келтірген сынына айтылған жауабы болып саналады. Келісім шеңберінде Германия Оңтүстік Африкаға 2,8%–дан 4,4%-ға дейінгі пайыздық мөлшерлемелері бар, нарықтық мөлшерлемелерден (6,25-8,9%) едәуір төмен 2,4 млрд еуроға жуық жеңілдікті несиелі береді. Барлығы Германия өз міндеттемелерін 2,68 млрд еуроға дейін ұлғайтты, ал келісімнің жалпы көлемі 1 млрд АҚШ долларынан бас тартқан АҚШ долларына қарамастан 10 млрд АҚШ долларына дейін өсті.

Әділ ауысу бастамасы (JETP) арқылы жүзеге асырылатын **келісім Оңтүстік Африканың көмір энергетикасынан таза энергияға ауысуын қолдауға бағытталған**. Ел үш көмір станциясын әлі жаппағанымен, энергетиканы реттеудегі реформалар жаңартылатын энергетикаға инвестициялардың өсуін ынталандырады. Германия жеңілдетілген шарттармен қаржыландыру Оңтүстік

Африканың жоғары сұранысын көрсететінін және АҚШ-тың қиындықтары мен бағдарламадан шығуына қарамастан таза энергияға көшуді жалғастыруға мүмкіндік беретінін атап өтті²².

²² <https://www.bloomberg.com/news/articles/2026-01-23/germany-lauds-climate-finance-pact-decried-by-south-african-minister?srnd=phx-economics-v2>

ҚХР

1. Өткен жылы ҚХР Ресейден алтын импортын рекордтық деңгейге дейін арттырды. Жеткізілімдердің жалпы құны **3,29 млрд АҚШ долларын** құрады, бұл **2024 жылмен салыстырғанда 14,6 есе көп**. Алтын импортының физикалық көлемі **25,3 тоннаға** жетіп, **9 есе артты**. Аталған екі көрсеткіш те екі ел арасындағы сауда тарихындағы ең жоғары деңгей болды.

Өткен жылдың соңғы айында импорт көлемі **1,35 млрд АҚШ долларын (10 тонна)** құрап, бұл да тарихи максимум ретінде тіркелді²³.

2. 2025 жылы Қытайдың өнеркәсіптік пайдасы соңғы төрт жылда алғаш рет өсіп, **2024 жылмен салыстырғанда 0,6%-ға артты**. Бұл 2021 жылдан бергі алғашқы жылдық өсім. Сонымен қатар, желтоқсан айында пайда жылдық мәнде **5,3%-ға өсті**, бұл қарашадағы **13,1%-дық төмендеуден** кейінгі айтарлықтай жақсару болды.

²³ <https://ria.ru/20260124/kitay-2070026939.html>

Пайданың өсуі үкіметтің шамадан тыс баға бәсекесін тежеуге бағытталған шаралары мен экспорт көрсеткіштерінің күшеюі арқасында мүмкін болды. Бұл факторлар ішкі сұраныстың әлсіздігін және өндіруші бағаларының төмендеуін ішінара өтеді. **Автомобиль өнеркәсібі** де өз нәтижесін жақсартып, **2025 жылдың қорытындысы бойынша пайдасы 0,6%-ға өсті**, осылайша бір жыл бұрынғы **8%-дық құлдырау** орны толтырылды. Алайда мемлекеттік кәсіпорындардың пайдасы **3,9%-ға қысқарды**, жеке компаниялардың көрсеткіші өзгеріссіз қалды, ал шетелдік фирмалардың пайдасы **4,2%-ға артты**²⁴.

²⁴ <https://www.cnbc.com/2026/01/27/china-industrial-profits-2025-december-growth-factory-consumer-demand.html>

3. 2026 жылдың бірінші жартысында Қытай Бразилиядан соя импортына басымдық береді, тіпті АҚШ-тен жеткізілімдер жаңартылғанына қарамастан. Бұның себебі Бразилия рекордтық өнім жинауда шамамен **182,2 млн тонна** және төмен баға ұсынады, бұл Қытайдағы жеке өңдеушілер үшін бразилиялық сояны тартымды етеді.

Соңғы айларда мемлекеттік қытай компаниялары АҚШ-пен қарым-қатынастың жақсаруы нәтижесінде шамамен **12 млн тонна** американдық соя сатып алды, бірақ жоғары тарифтер (*американдық сояға 13%, бразилиялыққа 3%*) және қымбат баға жеке сатып алушыларды тежейді.

Сондықтан 2026 жылдың бірінші жартыжылдығында **бразилиялық соя импортталуы басым болады**, ал американдық сояға сұраныс шектеулі болып қалады, егер тарифтер төмендемесе немесе жаңа келісімдер жасалмаса²⁵.

²⁵ <https://www.reuters.com/world/china/china-favour-brazilian-soybean-imports-h1-despite-renewed-us-inflows-2026-01-26/>

4. 2026 жылға Қытайдың ЖІӨ өсуі бойынша мақсаты **шамамен 4,5–5% аралығында** белгіленуі мүмкін. Бұл өткен жылғы «шамамен 5%» көрсеткішінен төмен болса да, билік экономикадағы тым қатты баяулаудан сақтанғысы келетін ұмтылысын көрсетеді. Ресми түрде мақсат Наурыз айында Барлық Қытай халықтық конгресі отырысында жарияланады.

Мақсат көрсеткішінің төмендеуі **ішкі сұраныстың бәсеңдеуімен және жаһандық экономикалық тәуекелдермен** байланыстырылады – тіпті ірі сауда балансындағы артықшылық (*шамамен 1,2 трлн АҚШ доллары*) де бұл факторларды толығымен жоя алмайды. Көптеген сарапшылар мен экономистердің сауалнамалары да 2026 жылы өсу **шамамен 4,5%** болады деген болжамға жақын, бұл қазіргі жағдайға **реалистік көзқарасты** білдіреді²⁶.

²⁶ <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/china-likely-set-2026-gdp-growth-target-between-45-5-scmp-says-2026-01-23/>

5. Қытайлық Zijin Gold International компаниясы канадалық өндіруші Allied Gold компаниясын шамамен 5,5 млрд канадалық долларға (шамамен 4,02 млрд АҚШ доллары) сатып алу туралы келісімге келді – бұл 2026 жылғы алтын өнеркәсібіндегі ірі мәмілелердің бірі болып табылады. Zijin Allied Gold соңғы нарықтық бағадан **5,4% жоғары** төлейді, ал мәміле **2026 жылғы сәуірдің соңына дейін** акционерлер мен реттеуші органдардың мақұлдауынан кейін аяқталуы күтілуде.

Алтын бағасының өсуі және ірі өндірушілердің қаржылық көрсеткіштерінің күшеюі саланы біріктіруді ынталандыруда: компаниялар жаңа кен орындарын игерудің орнына дайын активтерді сатып алуға бейім²⁷.

Анықтама: Zijin Mining Group Company Limited – Қытайлық тау-кен және металлургиялық компания, мыс, алтын, күміс, мырыш, қорғасын және литийді өндіру және өңдеумен айналысады.

Allied Gold Corporation – Канадалық компания, Мали, Кот-д'Ивуар және Эфиопиядағы алтын кен орындарын басқарады.

Анықтама: 1 канадалық доллар = 0,73 АҚШ доллары

6. Қытай 2026 жылы жабдықты жаңғырту бағдарламасы аясында ұзақ мерзімді арнайы мемлекеттік облигациялардың алғашқы партиясын **93,6 млрд юаньға** (шамамен 13,4 млрд АҚШ доллары) шығарды.

Бұл қаражат өнеркәсіп, энергетика, білім, денсаулық сақтау салаларына, сондай-ақ тұрғын үйлердегі ескі лифтерді жөндеуге арналған техниканы және инфрақұрылымды жаңартуға бағытталады. Мұндай жобаларды қаржыландыру көлемі **460 млрд юаньнан** (шамамен 65 млрд АҚШ доллары) **астам инвестицияға** жетуі мүмкін.

Бұл шаралар ішкі сұраныстың бәсеңдеуі жағдайында экономикалық белсенділікті ынталандыруға арналған кең стратегияның бір бөлігі болып табылады: желтоқсан айында Пекин тұтыну тауарларын алмастыру бағдарламасына **62,5 млрд юань** (шамамен 9 млрд АҚШ доллары) бөлген және маңызды салалардағы жаңғыртуды қолдауды кеңейткен.

Сонымен қатар Қытай 2026–2030 жылдары сұраныспен ұсыныс арасындағы теңсіздікпен күресу және тұтынуды ынталандыру мақсатында

²⁷ <https://www.reuters.com/world/chinas-zijin-gold-buy-canadian-miner-allied-gold-about-4-billion-2026-01-26/>

жаңа шаралар енгізуді жоспарлап отыр²⁸.

²⁸ <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/china-issues-134-billion-treasury-bonds-support-equipment-upgrades-2026-01-22/>

Жапония

1. Жаһандық нарықтарда жапон иенасының күрт нығаюы және АҚШ долларының әлсіреуі **Нью-Йорк Федералдық резерв банкінің валюталық мөлшерлемелерді тексеруімен** байланысты болды. Бұл соңғы **15 жылда** алғаш рет **АҚШ пен Жапонияның үйлестірілген валюталық интервенция жүргізуі мүмкін** деген күтулерді күшейтті. Иена АҚШ долларына қатысты **1%-дан** астам нығайып, шамамен **153,9** деңгейіне жетті. Сонымен қатар еуро бағамы өсті және алтын мен күміс сияқты қорғаныш активтерінің бағасы күрт көтерілді. Нарықтар Федералдық резерв жүйесінің әрекеттерін биліктің валюталардың шамадан тыс құбылмалылығына жоғары сезімталдығын және иенаның одан әрі әлсіреуіне төзімділіктің төмендегенін білдіретін саяси сигнал ретінде қабылдады.

Инвесторлардың бағалауынша, тікелей интервенция болмаса да, Токио мен Вашингтон арасындағы үй-

лестіру факторы тәуекелдер теңгерімін айтарлықтай өзгертті. Иена бойынша қысқа позициялардың жаппай жабылуы оның нығаюын күшейтсе, доллар саяси және макроэкономикалық тәуекел үшін сыйақының өсуіне тап болды. Талдаушылардың пікірінше, бірлескен араласу АҚШ қазынашылық облигациялары нарығына ықпалына және **G7** шеңберіндегі келісімді қажет етуіне байланысты жоғары шекті құрал болып қала береді. Осыған байланысты ағымдағы динамика валюталық нарықты «басқарылатын тұрақтандыру» әрекеті ретінде қарастырылады, мұнда араласу қаупінің өзі тежеу тетігі ретінде қызмет етеді²⁹.

²⁹ <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/view-yen-jumps-broad-hit-dollar-japan-intervention-risks-grow-2026-01-/>

2. Жапонияның өндірістік белсенділігі қаңтар айында 7 айдан кейін алғаш рет өсім аймағына оралды. Бұған 4 жылдан астам уақыттағы ең күшті жаңа экспорттық тапсырыстар өсімі ықпал етті. **S&P Global Flash Japan Manufacturing PMI** индексі желтоқсандағы 50 деңгейінен 51,5 көрсеткішіне көтеріліп, 2025 жылғы маусымнан бері алғаш рет кеңею аймағында орнықты. Сыртқы сұраныстың қалпына келуі ерекше байқалды: жаңа экспорттық тапсырыстар 2021 жылғы қарашадан бергі ең жоғары қарқынмен өсті, бұл АҚШ-қа жеткізілімдердің әлсіреуіне қарамастан, дата-орталықтар тарапынан сұраныспен қолдау тапқан жапон экспортының өсуімен сәйкес келеді.

Қызмет көрсету секторында да жақсару тіркелді, PMI 53,4 деңгейіне дейін өсіп, құрама индексті 52,8 көрсеткішіне жеткізді. Іскерлік белсенділіктің жеделдеуі өндірістік қуаттарға

түсетін жүктемені арттырып, жұмыспен қамтудың 2019 жылдан бергі ең жылдам өсуіне әкелді. Сонымен қатар компаниялар шығындардың өсуі, еңбек ресурстарының тапшылығы және жаһандық белгісіздік сияқты тәуекелдердің сақталып отырғанын атап өтуде. Осы жағдай аясында **Жапония банкі** экономикалық өсім болжамын көтеріп, иенаның әлсіреуі мен орнықты инфляциялық күтулер жағдайында ақша-несие саясатын одан әрі қатаңдатуға дайын екенін растауы мүмкін³⁰.

3. Желтоқсан айында Жапонияда базалық инфляция баяулағанымен, орталық банктің мақсатты деңгейінен жоғары болып қалды. Жаңа өнімдерді есепке алмағанда тұтыну бағаларының базалық индексі қарашадағы 3,0%-дан кейін жылдық есепте 2,4% көрсетті, бұл нарықтық

³⁰ <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/japans-factory-activity-returns-growth-after-seven-months-pmi-shows-2026-01-23/>

күтулерге сәйкес келді. Баяулау көбіне өткен жылғы жоғары база әсерімен түсіндіріледі, ол энергия тасымалдаушыларға берілген мемлекеттік субсидиялардың тоқтатылуымен байланысты. Сонымен бірге жаңа өнімдер мен отынды қоспағандағы инфляция көрсеткіші, Жапония банкі үшін негізгі бағдар, **2,9%** деңгейінде қалып, **2%** мақсаттан едәуір жоғары болды.

Нарықтар қаңтар айындағы отырыс қорытындысы бойынша негізгі мөлшерлеменің 0,75% деңгейінде сақталуын күтуде. Алайда инфляция динамикасы мен экономиканың қалыпты қалпына келуі орта мерзімді перспективада ақша-несие саясатын одан әрі қатаңдату күтулерін күшейтуде. Инфляцияның мақсатты деңгейден тұрақты түрде жоғары болуы реттеушінің ұзақ жылдар бойғы аса жұмсақ саясаттан шыққаннан кейін қарыз алу құнын біртіндеп арттыру ұстанымын қолдайды³¹.

4. План Жапонияның бастапқы бюджет профицитіне қайта оралу жоспары тағы да кейінге қалдырылды, себебі премьер-

министр Санаэ Такаити «проактивті» фискалдық саясат бағытын жалғастыруда. Жоғары экономикалық кеңесте ұсынылған жаңартылған болжам 2026 қаржы жылында шамамен 800 млрд иен немесе 5 млрд АҚШ доллары көлеміндегі бастапқы тапшылықты көздейді, бұрын күтілген профициттің орнына. Есептеулер сондай-ақ азық-түлікке салынатын 8% салықты уақытша алып тастау жөніндегі сайлауалды уәдені қамтымайды, бұл бюджет алшақтығын жылына қосымша 5 трлн иенге немесе 32 млрд АҚШ долларына арттыруы мүмкін. Көрсеткіштердің айтарлықтай нашарлауы өткен жылдың соңында іске қосылған **21,3 трлн иен немесе 136 млрд АҚШ доллары** көлеміндегі ынталандыру шығындарымен байланысты.

Фискалдық тәртіптің әлсіреуі нарықтардың теріс реакциясын туғызып, Жапонияның **10 жылдық мемлекеттік облигацияларының** кірістілігін **27 жылдық максимумға дейін көтерді.** Үкімет енді 2027 қаржы жылында бастапқы профицитке **3,9 трлн иен немесе 25 млрд АҚШ доллары** деңгейінде қайта оралуға үміттенуде, бұл

қалыпты экономикалық өсім сақталған жағдайда мүмкін болады.

Такаити қатаң жыл сайынғы мақсаттардан бас тартып, пайыздық мөлшерлемелердің өсуі жағдайында инвесторлар сенімін сақтау үшін **қарыздың ЖІӨ-ге қатынасын біртіндеп төмендетуге назар аударуды көздейтінін мәлімдеді**. Алайда мемлекеттік қарыз көлемі экономиканың мөлшерінен 2 еседен астам асатын жағдайда, мемлекеттік қаржының орнықтылығы негізгі макроэкономикалық тәуекел көзі болып қала береді³².

5. Жапония үкіметі қаңтар айындағы айлық экономикалық есепте экономиканың жағдайына қатысты сақ оптимистік бағасын сақтап қалды. Қалпына келу қалыпты қарқынмен жалғасып

жатқанымен, АҚШ-тың сауда саясаты аясында, әсіресе автомобиль өнеркәсібі үшін, төмендеу тәуекелдері күшейіп отырғаны атап өтілді. Министрлер кабинеті нарықтағы құбылмалылыққа қатысты қырағылықты сақтаудың маңызын да атап көрсетті. ЖІӨ-нің **50%-дан** астамын құрайтын жеке тұтыну көрсеткіші қатарынан **5 ай** бойы оң деңгейде қалды, ал сауда және қызметтер балансы тапшылықтан «шамамен теңгерімді» деңгейге қайта қаралды.

Сонымен қатар үкімет инфляциялық динамикадағы белгісіздіктің сақталып отырғанын атап өтті. Азық-түлік бағаларының өсуі баяулағанымен, қазан айынан бері иенаның әлсіреуі шығындар тарапынан қысымның қайта күшею тәуекелін арттырып отыр. Саяси факторлар да экономикалық белгісіздікті күшейтуде: **III тоқсанда** Жапония экономикасы жылдық есепте **2,3%** қысқарды. Премьер-министр Санаэ Такаитидің **8 ақпанға** кезектен тыс сайлау тағайындауы және мемлекеттік шығындарды арттыру мен азық-түлік салығын **2 жылға** тоқтату жоспарлары облигациялар, валюта және

³² <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/japans-budget-surplus-plan-faces-further-delay-takaichi-pushes-spending-2026-01-22/>

акциялар нарығында сатылымға алып келіп, мемлекеттік қаржының орнықтылығына қатысты алаңдаушылықты күшейтті³³.

6. Желтоқсан айында Жапония экспорты қатарынан **4-ші ай** өсіп, жылдық есепте **5,1%** артты. Бұл дата-орталықтар мен жасанды интеллект инфрақұрылымына байланысты орнықты сұраныспен түсіндіріледі. Алайда көрсеткіш нарықтық күтулерден (**6,1%**) төмен болып, қараша айымен салыстырғанда баяулады. АҚШ-қа жеткізілімдер **11,1%** қысқарды, бұл **15%** базалық тарифтің әрекеті аясында экспорт өсімінің орнықтылығына күмәнді күшейтті. Талдаушылардың пікірінше, Вашингтонмен жасалған сауда келісімінен кейін тарифтік белгісіздіктің уақытша төмендеу әсері іс жүзінде аяқталды, ал

ұзақ мерзімді салдар тұтынушыларға шығындардың ауысуына байланысты күшеюі мүмкін.

Сонымен бірге Азияға экспорт **10,2%** өсіп, Қытайға жеткізілімдер **5,6%** артты. Бұған дата-орталықтарға арналған чиптер мен электроникаға жоғары сұраныс әсер етті. Импорт **5,3%** өсіп, болжамдардан асып түсті, нәтижесінде желтоқсанда Жапония **105,7 млрд иен** немесе **0,67 млрд АҚШ доллары** көлемінде сауда профицитін тіркеді. **2025 жылдың** қорытындысы бойынша экспорт **3,1%** өсіп, сауда тапшылығы **52,9%** қысқарып, **2,7 трлн иенге** немесе **17,0 млрд АҚШ долларына** дейін төмендеді. Тарифтердің күтілгеннен жұмсақ әсері үкіметке экономикалық өсім болжамын **1,1%** деңгейіне дейін арттыруға мүмкіндік берді. Ал Жапония банкі мөлшерлемені **0,75%** деңгейіне көтергеннен кейін, әлсіз иена мен жалақы өсімінің орнықты күтулері жағдайында саясатты одан әрі қатаңдатуға дайын екенін білдіруде³⁴.

³³ <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/japan-retains-cautious-economic-view-flags-risks-us-trade-policies-2026-01-22/>

³⁴ <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/japans-exports-rise-fourth-straight-month-partly-boosted-by-weaker-yen-2026-01-22/>

7. Жапония премьер-министрі Санаэ Такаитидің рефляциялық саясатқа мандат алу мақсатында **8 ақпанға** кезектен тыс жалпы сайлау тағайындау туралы шешімі мемлекеттік облигациялар кірістілігінің көпжылдық максимумдарға өсуіне алып келіп, мемлекеттік қаржы жағдайына қатысты нарықтардың алаңдаушылығын күшейтті. Билік басындағы Либералдық-демократиялық партия бюджет шығындарын белсендірек арттыруды және фискалдық тәртіпті жұмсартуды қолдайды, соның ішінде азық-түлікке салынатын **8%** салықты **2 жылға** тоқтату ұсынысы бар. Алайда жоғалатын кірістерді өтеу тетіктері әлі толық айқындалмаған. Талдаушылар мұндай бағыт еңбек нарығының онсыз да тығыз жағдайында және ұсыныс шектеулерінде инфляциялық қысымды күшейтіп, өсімнің құрылымдық мәселелерін шешпейтінін атап өтуде.

Либералдық-демократиялық партияның одақтастары Жапония инновациялар партиясы – де азық-түлік салығын уақытша алып тастауды қолдап, қарызды ұлғайтпай қаржыландыру көздерін іздеуді жариялады. Оппозициялық күштер баламалы тәсілдер ұсынуда: Реформалар орталық альянсы салықты толық алып тастауды және ұлттық әл-ауқат қорын құруды талап етеді, ал Халықтың демократиялық партиясы жыл сайын **5 трлн иен** немесе **31,6 млрд АҚШ доллары** көлемінде «білім беру» облигацияларын шығаруды және қосылған құн салығы мөлшерлемесін уақытша **5%** деңгейіне дейін төмендетуді ұсынады. Сонымен қатар Сансейто партиясы тұтыну салығын толық жоюды және Жапония банкінің мөлшерлемелерді көтеруіне жұмсақ тәсілді қолдайды. Бұл сайлау қарсаңында экономикалық стратегиялардағы алшақтықты күшейтіп, қаржы нарықтары үшін белгісіздікті арттырып отыр³⁵.

8. Жапонияның мемлекеттік облигациялары инвесторлардың сайлау алдындағы шығыстарды ұлғайту мен са-

³⁵ <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/economic-policies-key-japan-parties-ahead-election-2026-01-20/>

лықтарды төмендетуге бағытталған фискалдық риторикаға сенімінің әлсіреуі аясында күрт арзандады. Дамыған экономикалар арасындағы ең жоғары мемлекеттік қарыз деңгейі бар елде Санаэ Такаитидің кезектен тыс сайлау өткізу және азық-түлік салығын **2 жылға** тоқтатуды қамтитын ынталандыру бағдарламасын ұсынуы жылына шамамен **5 трлн иен** немесе **32 млрд АҚШ доллары** көлеміндегі кіріс жоғалтуларын қаржыландыру көздерінің белгісіздігіне байланысты ұзақ мерзімді **JGB** шығарылымдарының жаппай сатылуына әкелді. **20, 30 және 40 жылдық** облигациялар кірістілігі тарихи максимумдарға жетіп, бұл жағдайды талдаушылар **2022 жылғы** Ұлыбритания облигациялар нарығындағы сенім дағдарысымен салыстыруда.

2 күн ішінде **10 жылдық JGB** кірістілігі **18,5 базистік пунктке**, **20 жылдық 28 базистік пунктке** өсіп, **3,4%-дан** асты. Ал **30 және 40 жылдық** облигациялар бойынша өсім **40 базистік пункттен** асып, тиісінше **3,8%** және **4%** деңгейлерінен жоғарылады. Сарапшылар нарықтың аса ұзақ мерзімді жапон облигацияларын «якорь активі» ретінде қабылдауды тоқтатып, оларды жаһандық фискал-

дық тәуекелдер логикасы бойынша қайта бағалап жатқанын атап өтеді. Инфляцияның тұрақты түрде жоғары болуы, Жапония банкінің саясатының баяу қалыпқа келуі және нақты фискалдық якорьдің болмауы инвесторлардың қарыз алу құнының одан әрі өсуі мен иенаға қысымның күшеюінен қауіптенуіне себеп болып отыр. Ал үкімет ұзақ мерзімді мөлшерлемелерді бақылап отырғанын мәлімдегенімен, әзірге нақты тұрақтандыру шараларын ұсынған жоқ³⁶.

³⁶ <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/buyers-flee-japanese-debt-takaichi-hits-ground-spending-2026-01-20/>

Ресей

1. Ресей 2025 жылы Қытайға рекордтық **9,799 миллион тонна сұйытылған табиғи газ (СПГ) жеткізді**, бұл 2024 жылмен салыстырғанда **18,3%** көп және 2015 жылмен салыстырғанда **51 есе** артық.

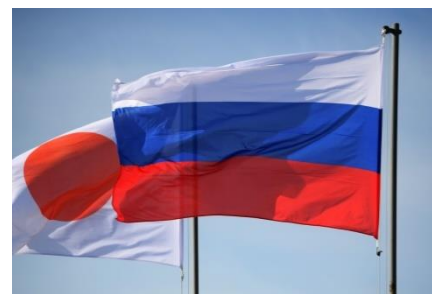
Мысалы, 2024 жылы Қытай Ресейден **8,283 миллион тонна СПГ** сатып алған, ал 2015 жылы **191,12 мың тоннаға 107,855 млн АҚШ доллары**.

Құндық көрсеткішпен Ресей 2025 жылы Қытайға сұйытылған газды **4,985 млрд АҚШ доллары** сомасына экспорттады, бұл 2024 жылмен салыстырғанда **0,06%** төмендеу, ал 2024 жылы Қытай ресейлік СПГ үшін **4,988 млрд АҚШ доллары** төлеген³⁷.

2. Ресей 2030 жылға дейін экономиканың негізгі салалары мен мемлекеттік басқарудың цифрлық жетілу деңгейіне жетуді көздейді. Цифрлық жетілу деңгейіне жету аясында «біртұтас салалық цифрлық платформалар арқылы операциялардың көп

бөлігін автоматтандыру» жоспарланып отыр. Бұл үдерісті үлкен деректерді өңдеу, машинамен оқыту және жасанды интеллект технологияларын жедел енгізуді ескере отырып жүзеге асыру қажет.

2024 жылдың соңына қарай Ресейдегі цифрлық жетілу деңгейі **34%**, ал 2025 жылы **45%** болды. Биыл бұл көрсеткіш **56%-ға**, ал 2030 жылдың қорытындысы бойынша **100%-ға** жетуі тиіс³⁸.

3. Ресей мен Жапония арасындағы сауда айналымы үш жыл ішінде алғаш рет өсті. 2025 жылдың қорытындысы бойынша екі ел арасындағы жалпы сауда көлемі **шамамен 8,01 млрд АҚШ доллары** болды, бұл бір жыл бұрынғы көрсеткіштен **2,15%** көп. Осылайша,

³⁷ <https://ria.ru/20260120/kitay-2068933895.html>

³⁸ <https://ria.ru/20260122/rossija-2069460786.html>

доллардағы өзара жеткізілім көлемі 2021 жылдан бері алғаш рет өсті, себебі 2022-2024 жылдары сауда айтарлықтай қысқарған еді.

Өткен жылы Күн шығыс елінен Ресейге экспорт та үш жыл ішінде алғаш рет өскен. Ол **2,46 млрд АҚШ доллары** болды, бір жыл ішінде **11,85%** артты.

Ресейден импорт 2023 жылы басталған төмендеуді жалғастырды, бірақ оның темпі бәсеңдеді. 2025 жылдың қорытындысы бойынша Ресейден Жапонияға жеткізілімнің құны **5,55 млрд АҚШ доллары** болды, бір жыл ішінде **3,65%** азайды. Ал 2024 жылы импорттың төмендеуі **16,76%**, 2023 жылы **47,6%** құраған еді³⁹.

4. Еуропа Одағы Кеңесі Ресейдің СПГ-ін 2027 жылғы 1 қаңтардан бастап, ал Ресейдің құбыр арқылы жеткізілетін газын 2027 жылғы 30 қыркүйектен бастап импорт-

тауға тыйым салуды соңғы бекітті.

Жаңа ережелерді бұзған жағдайда жеке тұлғаларға кемінде **2,5 млн евро**, компанияларға кемінде **40 млн евро** айыппұл салынуы мүмкін немесе компанияның жалпы жылдық әлемдік айналымының кемінде **3,5%**, немесе мәміле бойынша болжанған айналымның **300%** мөлшерінде төлем талап етіледі.

Өз кезегінде Ресейде бірнеше рет айтылғандай, **Батыс Ресейден энергетикалық ресурстарды сатып алудан бас тарту арқылы үлкен қателік жасады** ол жоғары бағалардың әсерінен жаңа, әлдеқайда тәуелді жағдайға тап болады. Мәскеуде атап өткендей, бас тартқандар дегенмен аралық делдалдар арқылы қымбатырақ сатып алады және ресейлік көмір, мұнай және газды сатып алуды жалғастырады⁴⁰.

5. Қазақстан Ресей мен Беларусьтен әкелінетін ауыл шаруашылығы техникасына қосымша утильдік салық енгізеді.

Бұл орайда, Қазақстаннан Ресей мен Беларуське экспортталатын автомобильдерге утильдік салығын есептегенде,

³⁹ <https://ria.ru/20260122/oborot-2069548606.html>

⁴⁰ <https://ria.ru/20260126/evropa-2070305985.html>

сол елдерде белгіленген ставкадан бөлек Қазақстанда төленген кедендік баж, ҚҚС және акциздер арасындағы айырма да алынады.

Ал Қазақстанда өндірілген немесе ЕАЭО құрамына кірмейтін мемлекеттерден, сондай-ақ Армения мен Қырғызстаннан импортталатын техника үшін ставкалар бұрынғы деңгейінде сақталады⁴¹.

6. Ресей банктері 2026 жылғы қыркүйектен бастап кез келген аударымдар үшін QR-код арқылы тек біртұтас шешімді қолдануға тиіс болады.

Бұл сатып алушылар мен сатушыларға картасыз төлем жасауды айтарлықтай жеңілдетуге, сондай-ақ кассадағы көп QR-кодтардан туындайтын шатаюдан құтылуға мүмкіндік береді. **Универсалды QR-код арқылы төлемнің әртүрлі нұсқаларына қол жеткізуге болады:** Жылдам төлемдер жүйесіне, банктік сервистерге, бөліп төлеу қызметтеріне, ал болашақта сандық рубльге.

2025 жылдың желтоқсан айындағы жағдай бойынша **универсалды QR-код технологиясын Ресейде 200-ден астам банк және шамамен 7,4 мил-**

лион сауда нүктесі қолдана алған⁴².

7. Өткен жылы Ресейден Қытайға байытылған уран жеткізілімдері **40%** өсті.

2025 жылдың қорытындысы бойынша байытылған уран жеткізілімінің құны **1,19 млрд АҚШ доллары** болды, бұл екі ел арасындағы сауда тарихындағы ең жоғарғы көрсеткіш.

Сондай-ақ, Ресей Қытай үшін байытылған уранның негізгі жеткізушісі болып қалды, оның үлесі шамамен **95%** құрайды. Қытай сонымен бірге Қазақстаннан **67,3 млн АҚШ доллары** сомасына, ал Ұлыбритания, Франция және АҚШ-тен өте аз көлемде сатып алды.

Байытылған ураннан бөлек, Қытай Ресейден актиний-225 (3,2 млн АҚШ доллары) және радий-223 (267,4 мың АҚШ доллары) сатып алды, олар көбіне қансерді емдеуде қолданылады, сондай-ақ медициналық диагностикаға қажет радиоактивті кобальт (2,5 млн АҚШ доллары), табиғи уран (115 мың АҚШ доллары) және басқа радиоактивті элементтерді де сатып алды⁴³.

⁴¹ <https://ria.ru/20260126/kazakhstan-2070318721.html>

⁴² <https://ria.ru/20260125/r-kod-2070151710.html>

⁴³ <https://ria.ru/20260121/uran-2069426138.html>

Орталық Азия Елдері

1. Ұлттық статистика комитетінің деректеріне сәйкес, 2025 жылы **Өзбекстанда табиғи газ өндіру 42,3 млрд текше метрді құрады**, бұл өткен жылғы көрсеткіштен **2,4% - ға** (шамамен 1 млрд текше метр) артық. Бұл ретте статистикалық ведомство 2024 жылғы деректерді кері санмен түзетіп, өндіріс көлемін бастапқыда мәлімделген **44,6 млрд-тан 3,3 млрд текше метрге 41,3 млрд текше метрге дейін** қысқартты.

Нәтижесінде 2024 жылы өндірістің құлдырауы **4,5% - дан 11,5% - ға дейін қайта қаралды**. Түзету 2025 жылы ресми өсуді тіркеуге мүмкіндік берді, бірақ 2019 жылмен салыстырғанда газ өндіру шамамен 28,8% - ға төмен болып қалады. Деректерді қайта қарау себептері бойынша ресми түсіндірмелердің болмауы, сондай-ақ "Өзбекстан-2030" жаңартылған стратегиясында өндірістің 2030 жылға қарай болжамды **38,7 млрд текше метрге дейін төмендеуі** газ секторының тұрақтылығы мен статистикалық есептіліктің

ашықтығы мәселелерін күшейтеді⁴⁴.

2. Дүниежүзілік банктің атқарушы директорлар кеңесі Орталық Азияның энергетикалық жүйелерін интеграциялауға арналған 10 жылдық REMIT бағдарламасының бірінші кезеңін мақұлдады, оның аясында Өзбекстан, Қазақстан, Тәжікстан және Қырғызстан **143,2 млн АҚШ доллар алады**. Оның **140 млн доллары** Халықаралық даму қауымдастығы арқылы жеңілдік шарттармен, ал тағы **3,2 млн АҚШ доллары** CAWER гранттары түрінде беріледі.

Бағдарламаға электр беру қуатын кеңейту, **9 ГВт жаңартылатын энергия көздерін біріктіру** және 2035 жылға қарай трансшекаралық электр энергиясы саудасын жы-

⁴⁴ https://stat.uz/img/news/press-reliz-sanoat-21_01_2026-j-rus_p46166.pdf

лына **15 000 ГВт/сағ дейін** артыру кіреді. REMIT қаржыландыруының жалпы көлемі **1,018 млрд АҚШ долларын** құрайды, ал 2050 жылға қарай аймақ үшін жиынтық экономикалық әсер **15 млрд АҚШ долларына дейін** жетеді, ал электр энергиясына деген сұраныс үш есеге артады деп күтілуде⁴⁵.

3. Ұлттық статистика комитетінің мәліметтері бойынша, **Өзбекстанның ЖІӨ 2025 жылы ағымдағы бағамен 1,849 квадриллион сумды** құрады, бұл нақты өсім **7,7%**, ал номиналды өсім **20,4%** құрады. Қызмет көрсету саласы (+8,5%) және өнеркәсіп (+6,8%) экономикалық өсімге ең көп үлес қосты, жалпы 5,6 пайыздық тармақ қосты.

Орташа жылдық айырбас бағамы бойынша есептегенде, номиналды ЖІӨ өткен жылғы 121 млрд АҚШ доллармен салыстырғанда **147 миллиард АҚШ долларға жетті**. Негізгі капиталға инвестициялар **10,5%-ға**

өсіп, **591,1 трлн АҚШ долларды құрады**, оның **65,9%-ы** ТШИ мен несиелерге тиесілі. Жалпы өсімге қарамастан, шикі мұнай мен табиғи газ өндірісі **3,8%-ға төмендеді**, бұл шикізат секторындағы тұрақты құрылымдық шектеулерді көрсетеді⁴⁶.

4. Ташкент республикалық қор биржасы басқармасы **22 қаңтарда** он сауда күні ішінде бағаның қалыптан тыс өсуіне байланысты «Узпаравтотранс» акцияларымен **сауданы уақытша тоқтатты**. 8-21 қаңтар аралығында компанияның қарапайым акцияларының бағасы **187,95%-ға өсті**, бұл биржа сауда ережелеріне сәйкес шаралар қолдануға әкелді.

Бұған дейін екі апта ішінде бағасы сәйкесінше **132% және 146%-ға өскен** «Ипотека банк» және «Узпромстройбанк» акцияларына қатысты осындай шешімдер қабылданған болатын. Биржа баға динамикасының артуына әкелетін факторларды талдай бастағанын, бұл капитал нарығындағы белсенділіктің артуына байланысты реттеуші қадағалаудың күшеюін көрсететінін және қор нарығы арқылы **1 млрд АҚШ долларға дейін**

⁴⁵ <https://www.vsemirnyibank.org/ru/news/press-release/2026/01/22/central-asia-regional-electricity-market-interconnectivity-and-trade-program>

⁴⁶ <https://stat.uz/img/news/talil-2025-jil-yanvar-dekabr-ruscha-p80763.pdf>

қаражат тарту жоспарларын жариялағанын хабарлады⁴⁷.

5. Өткен аптада **Түркіменстанның Мемлекеттік тауар-шикізат биржасында шетелдік контрагенттермен жалпы сомасы 8 8,5 млн АҚШ долларынан** астам сомаға 16 мәміле жасалды. Шетелдік кәсіпкерлер тарапынан негізгі сұраныс химия және қайта өңдеу өнеркәсібінің өнімдеріне келді: **Ауғанстан мен Біріккен Араб Әмірліктері (БАӘ)** компаниялары "Түрікменхимия" мемлекеттік концернінің кәсіпорындары өндірген карбамидті **сатып алды**.

Әзірбайжан, Түркия, Сербия және Қырғызстаннан келген сатып алушылар портландцемент, иірілген мақта жіп, қысқа талшықты мақта, джинсы және мия тамырының қалың сығындысын сатып алды.

Бұл экспорттық жеткізілімдердің әртараптандырылған құрылымын көрсетеді. Сонымен

қатар, ішкі нарықта жоғары сауда белсенділігі байқалды.

Отандық кәсіпкерлер бидай ұнын, мақта-мата иірілген жіп пен маталарды, тоқыма өнімдерінің әртүрлі түрлерін, йодтың спирттік ерітіндісін, сондай-ақ "Түрікменнебит" мемлекеттік концерні өндірген базалық майларды сатып алды.

Ішкі нарық үшін мәмілелердің жалпы көлемі 36,6 млн манаттан асты, бұл ел ішіндегі агроөнеркәсіптік, химиялық және мұнай өңдеу секторларының өнімдеріне тұрақты сұранысты көрсетеді⁴⁸.

6. Өзбекстанның Ұлттық статистика комитеті 2025 жылы **Түрікменстан мен Өзбекстан арасындағы тауар айналымы** 2024 жылмен салыстырғанда 54 млн АҚШ долларға өсіп, **1,2 млрд АҚШ долларға жетті** деп хабарлады. Екі елдің өзара саудасы бір жыл бұрын **1,149 млрд АҚШ доллар** болса, 2025 жылы **1,203 млрд АҚШ долларды** құрады. Түрікменстан Өзбекстан импортының құрылымында жеткізуші елдер арасында сегізінші орынға ие болды, ал түрікмен тауарларының өзбек

⁴⁷ <https://uzse.uz/boards/4164>

⁴⁸ <https://turkmenportal.com/ru/news/98252-birzha-turkmenistana-zafiksirovala-sdelki-na-dollar85-mln-zanedelyu>

нарығына экспорты регион **1,52 млрд АҚШ долларды құрады**, бұл елдің өңірлік саудадағы маңызды рөлін көрсетеді⁴⁹.

7. Түрікменстан Дүниежүзілік сауда ұйымына (ДСҰ) кіруге дайындық барысында **кедендік рәсімдерді белсенді түрде жаңғыртып**, сауданы жеңілдету үшін цифрлық шешімдерді енгізуде, деп мәлімдеді Ашхабадта өткен **SPECA экономикалық форумында** Қаржы және экономика министрлігінің Мемлекеттік қаржы және экономикалық саясат жөніндегі бірлескен департаментінің басшысы Галина Романова. Сауда рәсімдерін жеңілдетуге және шекаралар мен көлік дәліздеріндегі ашықтықты арттыруға баса назар аударылатыны атап өтілді. Бақылаушы мәртебесін алғаннан бері Түрікменстан ДСҰ келісімдерін олардың бейімделуі ұлттық мүдделер мен ұзақ

мерзімді даму мақсаттарына сәйкес келетіндей етіп мұқият зерттеп келеді⁵⁰.

8. Азия даму банкі (АДБ) Тәжікстан үкіметіне жүзетін күн фотоэлектрлік жүйелерін әзірлеуге техникалық көмек көрсету үшін **1 млн АҚШ доллары көлемінде грант берді**.

Техникалық көмек аясында елдегі бес су қоймасының потенциалын жүзетін күн электр станцияларын орнату мүмкіндігі бойынша бағалау жүргізіліп, бір су қоймасына ірі жүзетін күн электр станциясын салуға арналған толық техникалық-экономикалық негіздеме дайындалады.

Сонымен қатар, техникалық көмек жергілікті әлеует пен жүзетін күн технологиялары бойынша білімді күшейтеді. Мемлекеттік қызметкерлер мен энергетика саласы мамандары сапарлар, сарапшылармен кездесулер және аймақтық тәжірибе алмасу арқылы практикалық тәжірибе алады⁵¹.

⁴⁹ <https://turkmenportal.com/ru/news/98239-turkmenistan-narastil-tovarooborot-s-uzbekistanom-do-dollar12-mlrd-v-2025-godu>

⁵⁰ <https://turkmenportal.com/ru/news/98171-turkmenistan-moderniziruet-tamozhennye-protsedury-na-puti-vstupleniya-v-vto>

⁵¹ <https://asiaplus.tj.info/ru/news/tajikistan/economic/20260121/abr-podderzhit-sozdanie-plavuchih-solnechnih-elektrostantsii-v-tadzhikistane>

9. 2025 жылы Тәжікстан мен Қырғызстан арасындағы тауар айналымы айтарлықтай өсті және шамамен **33,4 млн АҚШ долларын құрады**. Бұл 2024 жылғы көрсеткіштен (*шамамен 11,6 млн АҚШ доллары*) шамамен үш есе көп, яғни өсу **187,9%**, немесе үш есе дегенді білдіреді.

Тәжікстаннан Қырғызстанға тауар экспорты 2025 жылы едәуір артты. Тәжікстан кеден қызметінің деректері бойынша, егер 2024 жылы экспорты тек **475 мың АҚШ доллары** болса, 2025 жылы бұл көрсеткіш **9 млн АҚШ доллары** болды.

Қырғызстаннан Тәжікстанға импорт та 2025 жылы айтарлықтай көбейді. 2024 жылы импорт көлемі **11,1 млн АҚШ доллары** болса, 2025 жылы ол **24,5 млн АҚШ доллары-на** жетті⁵².

10. Тәжікстан Грузияның ірі экспорт бағыттары тізімінде оныншы орын алды, экспорт көлемін **179 млн АҚШ**

долларына дейін өсіріп, бұл **431% өсу** болып табылады, ал автокөліктерді қайта экспорттау **568%**. Қырғызстан, Қазақстан және Өзбекстаннан кейін Тәжікстан өңірдегі ірі экспорттық нарықтардың ондығына енген тағы бір ел болды, оның үлесі **2,5%**.

Өз кезегінде, Грузия Тәжікстаннан тауарларды төменгі құнмен сатып алады. 2025 жылы импорт көлемі **996 мың АҚШ доллары** болды. Негізгі сатып алуларға мыналар кіреді: **жаңғақтар және арахис 778 мың АҚШ доллары**, пайдаланылған киім **103 мың АҚШ доллары**, қапталған дәрі-дәрмек **42 мың АҚШ доллары**⁵³.

11. Тәжікстандағы тұтыну секторындағы инфляция деңгейі 2025 жылы **3,5%** құрады. Инфляция құрылымы әртүрлі бағыттағы трендтерді көрсетеді, азық-түлік тауарларының бағасы

52

<https://asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/economic/20260122/tovarooborot-mezhdu-tadzhikistanom-i-kirgizstanom-viros-pochti-v-tri-raza-v-2025-godu>

53

<https://asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/economic/20260122/tadzhikistan-narastil-import-avtomobilei-iz-gruzii-na-568>

өткен жылы **4,5%** өсті, азық-түлікке жатпайтын тауарлар **1,5%**, ал халыққа көрсетілетін ақылы қызметтер **5,7%**⁵⁴.

12. Қырғыз Республикасының Ұлттық банкінің басқармасы инфляциялық тәуекелдердің тұрақты сақталуы жағдайында салыстырмалы түрде қатаң ақша-несие саясатын жалғастыра отырып, есептік мөлшерлемені **11% деңгейінде** сақтау туралы шешім қабылдады. Реттеуші Қырғызстан экономикасының жоғары өсім қарқынын көрсетіп отырғанын атап өтті: **2025 жылдың қорытындысы бойынша нақты ЖІӨ 11,1%-ға артты.** Экономикалық өсімнің негізгі драйверлері ретінде құрылыс секторы мен қызмет көрсету саласы айқындалып отыр. Инвестициялық белсенділік, өз кезегінде, негізінен бюджеттік қаржыландырудың кеңеюі есебінен негізгі капиталға салынатын инвестициялардың өсуімен қолдау табуда. Тұтынушылық сұраныс халықтың нақты табыстарының артуы, ақша аударымдарының

ұлғаюы және тұтынушылық несиелендірудің белсенді дамуы нәтижесінде жоғары деңгейде сақталуда.

2026 жылғы 16 қаңтардағы жағдай бойынша инфляция жылдық мәнде 9,4%-ды құрады, бұл 2025 жылдың қорытынды көрсеткішіне және реттеушінің болжамдарына сәйкес келеді, сонымен қатар азық-түлік инфляциясының біршама баяулауы байқалады. Алайда азық-түлікке жатпайтын тауарлар мен қызметтер бағасы сыртқы факторлардың ықпалы, тарифтік саясаттың қайта қаралуы және ішкі сұраныстың жоғары деңгейі аясында жоғары күйінде қалып отыр. Осы жағдайда Ұлттық банк банк секторының өтімділігі жоғары болған кезде стерилизациялық операцияларды жалғастырып, банкаралық **BIR** мөлшерлемесін пайыздық дәліздің төменгі шегіне жақын деңгейде ұстап отыр және инфляцияны орта мерзімді кезеңде **5-7% диапазонына қайтару мақсатына** адалдығын растайды. Есептік мөлшерleme бойынша келесі отырыс **23 ақпанға** жоспарланған⁵⁵.

54

<https://asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/economic/20260126/v-tadzhikistane-ustanovili-ocherednoi-rekordno-nizkii-uroven-inflyatsii>

55

https://24.kg/ekonomika/359393_natsbank_kyrgyzstana_sohranil_uchetnuyu_stavku_naurovne_11protsentov/

13. Министрлер кабинеті бағдарламалық бюджеттеуге көзқарасты өзгертетін және мемлекеттік қаражаттың жұмсалып ашықтығына қойылатын талаптарды күшейтетін жаңартылған нормативтік актілер топтамасын бекітті. Тиісті қаулы мемлекеттік шығыстардың тиімділігін арттыруға және бақылаудың бірыңғай цифрлық жүйесін енгізуге бағытталған.

Құжатта бірқатар негізгі нұсқаулықтарды бекіту көзделген: бағдарламалық бюджеттерді қалыптастыру және орындау тәртібі, бюджеттік және шағын бағдарламалардың тиімділігін мониторингтеу мен бағалау, сондай-ақ бюджеттік шығыстардың орта мерзімді стратегияларын әзірлеу жөніндегі нұсқаулықтар. Сонымен қатар бюджеттік процестің жаңартылған күнтізбелік жоспары және бағдарламалық бюджетті әзірлеуге міндетті мемлекеттік органдардың тізбесі бекітілді.

Қаулыға сәйкес, қосымшада көрсетілген атқарушы органдардың шығыстары ресми түрде бағдарламалық деп танылып, жаңа әдіснамалар негізінде қалыптастырылатын болады. Бағдарламалардың тиімділігін мониторингтеу және олар бойынша есептілік бірыңғай қағидаларға сәйкес жүзеге асырылуға тиіс.

Қаржы министрлігіне қолданыстағы цифрлық жүйелерге бағдарламалық бюджеттерді қалыптастыру, мониторингтеу және бағалау құралдарын енгізу тапсырылды. Бұл шара мемлекеттік қаржыны басқарудың ашықтығы мен есептілігін арттыруды қамтамасыз етуге бағытталған⁵⁶.

14. Кыргыз Республикасының Су ресурстары, ауыл шаруашылығы және қайта өңдеу өнеркәсібі

56

https://24.kg/vlast/359376_kabmin_menyaet_byudjetn_yie_pravila_programmnyiy_podhod_ikontrol_effektivnosti/

министрлігінде Қырғызстанның аграрлық секторына технологиялар мен инвестициялар тартуға бағытталған **Кореяның ауылдық қауымдастықтарды дамыту корпорациясымен** (*Korea Rural Community Corporation, KRC*) өзара түсіністік туралы меморандумға қол қойылды. Аталған құжат су және жер ресурстарын басқару саласында корейлік озық шешімдерді енгізу үшін институционалдық негіз қалыптастырады, бұл елдің ауыл шаруашылығының орнықтылығы мен өнімділігін арттырудың негізгі факторларының бірі ретінде қарастырылады.

Ынтымақтастық аясында ирригациялық жүйелерді жаңғырту, өңірлік инфрақұрылымды дамыту, сондай-ақ ауылдық аумақтарды цифрландыруға және олардың тиімділігін арттыруға бағытталған «ақылды ауылдар» форматындағы жоғары технологиялық жобаларды іске асыру жоспарлануда. Келісім, сонымен қатар, **ресми даму көмегі** (*Official Development Assistance, ODA*) тетіктері шеңберінде тікелей инвестициялар мен қаржыландыруды тарту үшін құқықтық база қалыптастырады

және аграрлық секторды технологиялық жаңғырту мен цифрлық трансформациялауды көздейтін **Қырғыз Республикасының 2026 жылға дейінгі Ұлттық даму бағдарламасының** мақсаттарына толық сәйкес келеді⁵⁷.

15. АҚШ-тың бұрынғы президенті Дональд Трамптың бастамасымен құрылған **«Бейбітшілік кеңесіне»** Қазақстан мен Өзбекстанның іріктеп шақырылуы, ал **Қырғызстан, Тәжікстан және Түрікменстанның** бұл тізімге енгізілмеуі Орталық Азияның сараптамалық қауымдастығында пікірталас туғызды. Талдаушылардың бағалауынша, аталған шешім **АҚШ-тың Астана мен Ташкентке деген басым қызығушылығын көрсетеді**, оларды **саяси-экономикалық және инвестициялық маңызы** жоғары мемлекеттер, сондай-ақ логистика және ресурстық жобалар саласындағы әлеуетті әріптестер ретінде қарастыратынын аңғартады. Сонымен қатар, бұл жағдайда әңгіме Орталық Азияның АҚШ

57

https://24.kg/ekonomika/359354_modernizirovat_irrigatsiyu_istroit_umnyie_derevni_kyrgyzstanu_pomojet_koreya/

сыртқы саясатындағы рөлүн қайта қарау немесе өңірлік өзара іс-қимылдың жаңа тұрақты институтын қалыптастыру туралы емес, ең алдымен **символикалық және мәртебелік сипаттағы сигнал** жөнінде екені атап өтіледі.

Сарапшылар **Қырғызстан мен Тәжікстанның** шақырылмауы олардың **халықаралық субъектілігіне нұқсан келтірмейді және автоматты түрде Қытайдың ықпал орбитасына** ығысуына әкелмейді деген пікірде. Өйткені Пекиннің өңірдегі ықпалы америкалық бастамаларға тәуелсіз түрде құрылымдық әрі ұзақ мерзімді сипатқа ие болып қала береді. Орталық Азияның геосаяси және экономикалық рөлін сақтаудағы негізгі фактор ретінде **өңірішілік ынтымақтастық**, келісілген күн тәртібінің болуы және елдердің біртұтас блок ретінде әрекет ету қабілеті аталады. Бұл ретте Қазақстан мен Өзбекстанның аталған форматқа қатысуы, егер бұл мемлекеттер сыртқы алаңдарды тек **ұлттық басымдықтарды емес**, жалпы өңірлік мүдделерді ілгерілету үшін пайдаланатын болса, **функционалдық көшбасшылықтың әлеуетті**

ресурсы ретінде қарастырылуы мүмкін⁵⁸.

16. **Грузияның Interpressnews** басылымы **Қырғыз Республикасының Президенті Садыр Жапаровтың биліктегі бес жылдығына арналған** аналитикалық материалында аталған кезеңді мемлекеттік басқарудың қалпына келуі мен экономикалық өсудің жеделдеуі кезеңі ретінде сипаттайды. Басылымның бағалауынша, **Қырғызстан 2020 жылғы дағдарысты еңсере алды.** Аталған кезеңде нақты **ЖІӨ-нің шамамен 9%-ға төмендеуі**, инвестициялық белсенділіктің құлдырауы және институционалдық белгісіздік байқалған болатын. Алайда кейінгі жылдары ел тұрақты

58

https://24.kg/vlast/359189_izbiratelnyiy_sovet_mira_tr_ampa_chno_eto_znachit_dlya_tsentralnoy_azii/

экономикалық өсу траекториясына шықты.

2025 жылдың қорытындысы бойынша номиналдық ЖІӨ көлемі **1,98 трлн сомға** жетіп, нақты экономикалық өсім **11,1%** құрады. Бұл көрсеткіш Қырғызстанды Орталық Азиядағы ең серпінді дамып жатқан экономикалардың қатарына шығарады. Экономикалық трансформацияның негізгі факторы ретінде мемлекеттік саясаттың орындалу деңгейінің артуы аталады, бұл өз кезегінде инфрақұрылымдық және инвестициялық жобалардың іске қосылуын қамтамасыз етті.

Материалда макроэкономикалық және сыртқы саяси тұрақтылықтың нығаюы да жеке атап өтіледі. Халықаралық резервтер көлемі 2020 жылғы шамамен **3 млрд АҚШ долларынан** 2025 жылдың соңына қарай **8 млрд АҚШ долларынан астам** деңгейге дейін ұлғайған. Бұл ретте алтын қорының үлесі **50–52 тонна** шамасында болып, жалпы резервтердің үштен екісіне жуығын құрады, нәтижесінде экономиканың сыртқы күйзелістерге төзімділігі едәуір артты.

Сондай-ақ дипломатиялық жетістіктердің маңыздылығы көрсетіледі. Атап айтқанда, Тәжікстан және Өзбекстанмен шекаралық мәселелердің реттелуі өңірлік тәуекелдерді төмендетіп, инвестициялық болжамдылықты арттыруға ықпал етті. Материалда **«2030 жылға дейінгі даму стратегиясын»** дәйекті түрде іске асыру жағдайында Қырғызстан қол жеткізілген өсім серпінін бекітіп, экономикалық дамуды **институционалдық тұрғыда орнықтыруға және орта мерзімді перспективада** өзінің өңірлік субъектілігін күшейтуге әлеуеті бар деген қорытынды жасалады⁵⁹.

59

https://24.kg/vlast/359303_gruzinskoe_izdanie_reform_yi_japarova_silnyi_noklyuchevoy_test_esche_neproyn/